

Dierenarts Scheepens stopte met antibiotica

Dierenarts, ondernemer en varkensboer Kees Scheepens uit het Brabantse Best heeft zijn varkens sinds een week buiten lopen en gebruikt al anderhalf jaar geen antibiotica meer. Wat bewoog Scheepens om dit te realiseren en is zijn manier van werken ook voor de reguliere varkensbedrijven een optie? De redactie van *Veehouder & Dierenarts* ging bij hem op bezoek.

FRANK DE VRIES

Eind 2008 had Scheepens het goede voornemen om vanaf 1 januari 2009 geen antibiotica meer te gebruiken op zijn varkensbedrijf. De bedrijfsdierenarts Van Dorsser vond dat streven op dat moment te ver gaan. Er kwamen immers nog te veel gewrichtsontstekingen voor met de streptokokken als boosdoener. Dan al stoppen zou veterinair onverantwoord zijn. Scheepens zette zijn voornemen toch door, tegen de adviezen in. Hij had veel gelezen over de toxiciteit van ijzer bij jonge biggen. De ijzerinjectie op de eerste levensdag zou best eens te veel van het goede kunnen zijn voor de kleine biggen. En dat zou die nare gewrichtsontstekingen wel eens kunnen aanwakkeren. Scheepens stopte met het ijzer en ook met antibiotica. En sinds dat moment is er geen flesje antibiotica of ijzer meer verbruikt.

Biologisch werd logisch

In de periode van de varkenspest in Nederland is bij Scheepens een knop omgegaan: "Ik ben opgeleid om zieke dieren gezond te maken en niet om gezonde dieren dood te maken." Die periode heeft Scheepens op een ander been gezet over het houden van varkens. "Op dat moment kon ik mijn gedachten nog niet omzetten in een bedrijfsaanpak, omdat ik nog geen boer was. Nu hij varkensboer is, kan hij die ambities wel kwijt in het bedrijf. Kort na de varkenspest is Scheepens drie jaar als varkensdierenarts in Engeland gaan werken. Daar heeft hij uitvoerig kennis kunnen maken met het buiten houden van varkens. Volgens Scheepens loopt op dit moment in Engeland al ruim 40 procent

van de zeugen buiten, terwijl dat bij ons slechts een fractie is. "En die buiten

gehouden dieren hebben daar de hoogste gezondheidsstatus." Hij zag de dieren buiten hun ware gedrag uitvoeren: wroeten, rennen en heerlijk kuilen graven. Zo werd zijn droom geboren. De familie Scheepens importeerde het zwarte Engelse varkensras Duke of Berkshire naar Nederland. Op dit moment bestaat zijn koppel uit 35 zeugen en 4 beren. Scheepens: "We willen nog ruim 40 procent groeien met het bedrijf, naar zo'n 50 zeugen."

Ideeën voor gangbare bedrijven

Het is de vraag of zijn concept éé op één is over te zetten op de gewone varkenshouderij.

Scheepens denkt zelf van niet, maar ziet wel veel elementen die inpasbaar zijn op de reguliere bedrijven.

Dat begint met gezonde dieren. Scheepens is in 2003 gestart met dieren die de hoogste SPF-gezondheidsstatus hebben.

De gemeente Oirschot heeft een heel hoge varkensdichtheid. Toch lopen de dieren gewoon buiten en worden ze niet ziek. Wordt er dan veel gevaccineerd? Nee, al sinds jaar en dag wordt alleen een combivaccin tegen vlekziekte en parvo gebruikt. Dat is voldoende, volgens boer Scheepens. Hij ziet de zeer lage bezettingsgraad op zijn bedrijf als een heel belangrijk element voor

het gezond houden van de varkens. Het Berkshire-ras staat bekend om zijn geringe worpgrootte van zes à zeven biggen. Daardoor hebben de biggen veel ruimte in de kraamhokken en opfokhokken. "Sinds een week hebben ze zelfs honderd keer meer ruimte nu ze buiten leven. Misschien moeten de gangbare bedrijven gaan nadenken over het gebruik van mobiele hotelletjes in tijden van overbezetting bij de gespeende biggen", zegt Scheepens.

Het stoppen met het ijzer heeft zeker zijn vruchten afgeworpen. Scheepens pleit voor het bewust omgaan met ijzer. "Misschien moet je overgaan op de poedervorm in een

Kees Scheepens, Best

FOTO: FRANK DE VRIES

Dierenarts en hobbyvarkenshouder Kees Scheepens in het Brabantse Best liet anderhalf jaar geleden weten geen antibiotica meer te willen gebruiken op zijn bedrijf. En dat is tot nu toe gelukt. Hoewel zijn bedrijfsopzet niet te vergelijken is met die van een regulier bedrijf, zijn sommige ideeën ook daar goed bruikbaar, denkt Scheepens.

FOTO: FRANK DE VRIES

De Berkshires wroeten en worstelen in de modderige bodem.

aangepaste dosis of pas na dag drie gaan prikken, als de biggen wat zwaarder zijn.” Het binnenrijden van nieuwe besmettingen op een bedrijf is een waar drama. Scheepens zag als dierenarts dat veel boeren de mist ingingen door niet-gezekeerd transport ofwel transportvoertuigen waar nog ziektes aan kleven. Zelf heeft hij zijn eigen transportmiddel dat alleen voor zijn dieren wordt ingezet. “Op veel bedrijven worden nieuwe PRRSV-stammen binnengereden door het transport.”

Helpende hand fokkerij en voeding

Naast het nemen van maatregelen op het eigen bedrijf, kan volgens Scheepens ook de fokkerij helpen om de weerstand van varkens verder te verhogen. Hij denkt dat er nog een slag te maken is met het verbeteren van de eigen immuniteit van het varken. “En dat levert punten op in de reductie van je antibioticumgebruik.” Ook de voederindustrie kan zijn steentje bijdragen om het antibioticumgebruik naar beneden bij te stellen. Een betere kwaliteit veevoer voor de zeug, waarmee het moge-

lijk is de overdracht van antistoffen naar de biggen omhoog te krikken, lijkt hem een goede weg om in te slaan.

En dan die euro's

Familie Scheepens heeft er duidelijk van alles aan gedaan om waardevol voedsel te produceren: in de omschakeling naar biologisch en het buiten houden van de varkens, zonder antibiotica en van een ras met uitstekende vleeskenmerken en met respect voor dier en natuur. Maar vertaalt dit alles zich in een mooie verkoopprijs van het geproduceerde vlees? Scheepens beaamt dat het pas nu, zeven jaar na de introductie van de Berkshires, begint te lopen. “Het was een moeilijke en lange weg, vooral omdat we mensen bewust moesten maken van de uitstekende vleeseigenschappen van onze speciale dieren. Hoewel de afzet van biologisch vlees in Nederland in het laatste kwartaal met 30 procent is gegroeid, blijft het bulkvlees de standaard. De nichemarkt waar wij ons in bevinden is groeiende, maar je moet er echt voor vechten.”

Uiteindelijk is het de consument die maakt of dit type bedrijf bestaanszekerheid heeft en voldoende geld kan verdienen. De hele familie is er in ieder geval van overtuigd dat deze wijze van houden van varkens past bij hun kijk op de sector en hun normen en waarden. \$

Rusten tegen de schuilhut.